



# Bestuurlijke hoofdlijnen 2020

[www.rotterdam.nl](http://www.rotterdam.nl)



Gemeente  
Rotterdam

# Inhoud

<b>Sterker Door: voor en met álle Rotterdammers.</b>	<b>3</b>
<b>Veilig.</b>	<b>5</b>
<b>Kansen voor Rotterdammers.</b>	<b>7</b>
<b>Werken aan gezondheid en zorg.</b>	<b>9</b>
<b>Fijn wonen in een wereldstad.</b>	<b>12</b>
<b>Klimaatakkoord en energietransitie.</b>	<b>14</b>
<b>Werken aan een nieuwe economie.</b>	<b>16</b>
<b>Organisatie en dienstverlening.</b>	<b>18</b>
<b>Sterker Door: voor en met álle Rotterdammers.</b>	<b>20</b>



# Sterker Door: voor en met álle Rotterdammers.

Als stadsbestuur van Rotterdam leggen wij met deze **jaarrekening** verantwoording af over de activiteiten en resultaten in 2020. U leest welke stappen zijn gezet en welke resultaten zijn geboekt in het waarmaken van de ambities uit het coalitieakkoord '**Nieuwe energie voor Rotterdam**'. Vanzelfsprekend is er daarnaast aandacht voor de herstart- en herstelaanpak 'Rotterdam. Sterker Door.' die ontwikkeld is in het jaar dat de coronapandemie toesloeg.

Ons college is gevarieerd samengesteld, met collegeleden uit de partijen **VVD, D66, GroenLinks, PvdA, CDA en CU/SGP**. Maar een stad besturen is geen zaak van het

college alleen. **Samenwerking is onmisbaar**, te beginnen in de gemeenteraad met alle fracties, en natuurlijk met allerlei partners in de stad: ondernemers, bestuurders van talrijke verenigingen en stichtingen, en natuurlijk met de vele Rotterdammers zich die op een of andere manier inzetten voor hun straat, buurt, wijk of hele stad. Deze jaarrekening biedt u een overzicht van de stappen die wij, samen met onze partners, hebben genomen voor Rotterdam en álle Rotterdammers. Bij de jaarrekening leveren we voor de gemeenteraad een oplegger (link) met daarin de hoofdlijnen van de inhoudelijke en financiële resultaten die zijn behaald. De oplegger biedt een breder beeld van het jaar 2020.

## **Rotterdam: veerkracht op z'n nultiens**

In 2020 hadden we te maken met een mondiale volksgezondheids crisis, maatschappelijke crisis én economische crisis. Waar we aan het begin van het jaar nog een forse groei zagen in de economie en de aantrekkingskracht van bezoekers en bedrijven, van multinationals tot innovatieve startups, stak corona al snel een spaak in de wielen. Grote evenementen zoals het Eurovisie Songfestival konden geen doorgang vinden, hotels en horeca kregen grote klappen te verduren en veel winkels konden hun handelswaar niet kwijt.

Met de 'intelligente lockdown' van 12 maart maakten we een scala aan beperkende maatregelen mee die een

wissel trokken op eenieder van ons. De onzekerheid over de duur van maatregelen en veranderingen, van thuiswerken en thuisonderwijs tot minder contact met familie en vrienden en hygiënemaatregelen, hebben impact op het welzijn van Rotterdammers. De crisis heeft de achterstand van kwetsbare groepen in de samenleving verder vergroot en we zien een groeiend aantal kwetsbare Rotterdammers. Op de arbeidsmarkt worden de kwetsbaarste groepen met weinig werk- en inkomenszekerheid (zoals de flexwerkers, zzp'ers en jongeren), het hardst geraakt. Na een jarenlange daling van het werkloosheidscijfer, loopt de werkloosheid weer op evenals het aantal mensen dat een uitkering aanvraagt. Maar Rotterdamers krijg je er niet zomaar onder. In het afgelopen jaar zagen we ook hoezeer mensen voor elkaar klaar staan en vindingrijk zijn. **Rotterdamse veerkracht:** bedrijfskoks kookten 200 maaltijden per dag voor minderbedeelde Rotterdammers. Studenten organiseerden hun alternatieve introductieweek en moslims vierden hun Offerfeest op creatieve wijze. Digitalisering nam noodgedwongen een vlucht, zeker in het onderwijs: leerlingen die niet beschikten over de nodige middelen werden geholpen met laptops en wifihotspots. Noodopvang werd geregeld voor kinderen met ouders in cruciale beroepen en voor kwetsbare kinderen. Als gemeente hebben we de nodige **stappen naar voren** gedaan: denk aan de enorme extra inzet bij de GGD, het toezicht houden op de coronamaatregelen en het ophalen van het extra huisafval. Maar ook aan de olopende aanvragen voor bijstandsuitkeringen en bij loketten zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Want hoewel de economische steunmaatregelen landelijk worden bepaald, als gemeente geven we onze dienstverlening vorm: zo effectief mogelijk en met maatwerk voor alle Rotterdammers. Dat geldt zeker ook voor Rotterdammers met

acute financiële problemen: naast noodhulp pasten we de gemeentelijke dienstverlening aan door onder meer snellere schuldhulp via het Jongerenloket en het tijdelijk stopzetten van gemeentelijke incasso's.

Een veerkrachtige stad verdient **nieuwe perspectieven** om naartoe te bewegen. Als stad van de grote ontwikkelingen bouwden we door: de nieuwe inrichting van de Coolsingel en grote gebiedsontwikkelingen zoals Feyenoord City werden versneld. Nieuwe plannen werden concreet, denk aan de Rijnhaven en de 'groene stadslongen' die we krijgen met de zeven stadsprojecten. Dankzij de oprichting van het Energietransitiefonds wordt via leningen aan duurzame projecten (van bedrijven, bewoners en organisaties) onder meer de uitstoot van CO<sub>2</sub> verminderd en woningen en bedrijfspanden verduurzaamd. Met het aanjagen van de energietransitie hopen we als stad ook sneller uit de economische crisis te komen. Het Rotterdams Scholingsfonds moet ervoor zorgen dat werkzoekenden en kwetsbare werkenden niet achterblijven, zij kunnen zich laten omscholen voor het werk in groeisectoren. Juist in een periode van grote veranderingen en onzekerheid is het van belang dat er niemand achteropraakt.

### **Rotterdam. Sterker Door.**

Rotterdam. Sterker Door. is de grootstedelijke aanpak die stad, haven en regio erbovenop helpt en ervoor zorgt dat we sterker uit de crisis komen. Het is een aanpak die in 2020 is geïnitieerd en die we voor en met de stad invullen. De vlonderterrassen, de veel bezochte zomer-campus voor de jeugd, de druktemeter, de Wintergames, het coronaloket voor ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Het zijn enkele voorbeelden van herstartmaatregelen die het afgelopen jaar

## **Veerkracht.**

We zagen hoezeer mensen voor **elkaar** klaar staan en **vindingrijk** zijn.

volop merkbaar waren in de stad. Maar denk ook aan ondersteuning van Mkb'ers, de noodsteun voor Blijddorp en Ahoy en het noodpakket voor de sport- en cultuurinstellingen. Met het vooruitzicht van de vaccinatie van miljoenen Nederlanders in 2021 krijgen we het coronavirus hopelijk spoedig eronder en kunnen we als stad daadwerkelijk sterker door...

In dit jaarverslag leest u hoe we als gemeente op alle terreinen het been bijtrokken om de ambities uit het coalitieakkoord te verwezenlijken en belangrijker: de stad door deze moeilijke tijd heen te loodsen.



# Veilig.

Corona heeft zijn weerslag gehad op het veiligheidsdomein. In sommige gevallen leidde corona tot positievere resultaten dan verwacht, zoals een daling van de High Impact Crime-cijfers. Maar corona leidde ook tot uitdagingen in de veiligheidsaanpak, omdat direct contact met Rotterdammers lastiger was en bepaalde delicten juist een toename lieten zien, bijvoorbeeld cybercriminaliteit. Sinds maart 2020 is een **gemeentelijke en regionale crisisorganisatie** opgezet. Daarbij maakt een grote groep ambtenaren zich sterk voor de veiligheid van Rotterdammers, door bijvoorbeeld actief te communiceren over de verschillende coronamaatregelen, of door

deze maatregelen te handhaven. Bij deze maatregelen gaat het onder meer over de anderhalvemeter, de mondkapjesplicht en het voorkomen van drukte. Medewerkers van Veiligheid hebben ook meegewerkt aan de lokale uitwerking van de versoepelingen in de zomer, zoals de uitbreiding van terrassen.

De dalende trend van de High Impact Crime-cijfers zette door in 2020: er waren 20% minder overvallen, straatroven en woninginbraken. De corona-maatregelen spelen hier vermoedelijk ook een rol. Mensen zijn en werken meer thuis en ondernemers werken vaker cash free.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit in de stad en haven is afgelopen jaar verbreed. Begin 2020 is de Uitvoeringsagenda Haven verder uitgewerkt, met toevoeging van 22 actiepunten. Deze agenda is opgesteld naar aanleiding van het rapport 'Drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven: aard en aanpak van het fenomeen' (2019). Verder richt de gemeente zich samen met de partners van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) op verhuurmakelaars en -bemiddelaars die bewust of onbewust criminelen faciliteren in bijvoorbeeld huisvesting. De coronacrisis heeft grote invloed op woonoverlast. Er is een verdubbeling van het aantal

# Weerbaarheid.

## We versterkten de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers en ondernemers.

meldingen woonoverlast bij de gemeente. De toename was ook merkbaar bij verhuurders en de politie. Door onder meer het versterken van de samenwerking tussen woningcorporaties, particuliere verhuurders, politie en zorgaanbieders onder regie van de gemeente was er een verlaging van het aantal cases van complexe woonoverlast.

### Handhaving

In het coalitieakkoord is een grens gesteld aan het aantal shishalounges in de horeca, dit vanwege een aantal zorgelijke incidenten en overlast. We zetten daarom in op actieve handhaving van overlastgevende en criminele shishalounges in Rotterdam. In het begin van onze collegeperiode hadden 47 horeca-inrichtingen met de activiteit shisha in Rotterdam een vergunning. In januari 2021 waren dat er 37. Van de shishalounges met vergunning zijn er op het moment van schrijven al 21 onderzocht op grond van de Wet Bibob. In 2020 gold in Rotterdam voor

het eerst een algeheel afsteekverbod van vuurwerk voor de jaarwisseling 2020-2021. Dit betekende dat er minder druk was op handhavers, hulpverleners en de medische zorg. Zo was de nieuwjaarsnacht 2020-2021 een stuk rustiger dan een jaar eerder: 203 meldingen tegen 465 meldingen een jaar eerder. Het aantal gemelde oogletsels was maar liefst 80 % lager.

### Cybercriminaliteit, jeugdoverlast en kwetsbare wijken

Tijdens de eerste coronagolf zagen we een piek in cybercriminaliteit en jeugdoverlast. De digitale infrastructuur is in hoge mate verweven met processen die van groot belang zijn voor de stad. Verstoring, uitval of misbruik hiervan kan leiden tot maatschappij-ontwrichtende effecten en daarmee tot een crisis waarbij de openbare orde en veiligheid in de stad kan worden bedreigd of aangetast. We investeerden daarom in het cyber resilience programma in de haven en ontwikkelden de handreiking cybergevolgbestrijding in G4 verband, die de gemeente helpt om snel en effectief te kunnen reageren op een cybercrisis. Daarnaast versterkten we de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers en ondernemers door webinars en projecten te organiseren. Zo was er de pilot 'digitale vaardigheden en weerbaarheid' in het basis- en middelbaaronderwijs in Hoogvliet en het project HackShield, een online scouting waar kinderen van 9-12 spelenderwijs worden opgeleid tot cyberagents. Een ander mooi voorbeeld is een campagne over cybercrime en privacy gericht op jonge vrouwen (bereik: 13.500 vrouwen), een kwetsbare doelgroep waar het gaat om slachtofferschap van cybercrime.

Daarnaast is geïnvesteerd in de aanpak van jeugdoverlast en in onderzoek naar de relatie tussen messengeweld en drillrap (door de EUR). De aanpak van jonge-

renoverlast is verder versterkt: het jongerenwerk legt de verbinding met het onderwijs op 15 aandachtslocaties. 30 extra jongerenwerkers zijn ingezet om overlastgevend en delinquent gedrag tegen te gaan.

Uit het **Wijkprofiel 2020** blijkt dat een drietal focuswijken niet de gewenste stijging laat zien qua veiligheid en dat het veiligheidsgevoel van Rotterdammers in meerdere wijken achterblijft bij de toegenomen objectieve veiligheid. Zo ook in Carnisse. Om die reden werkt de burgemeester sinds juni een dag in de week in Carnisse waar hij spreekt met bewoners over wat er beter kan in de wijk. Camera's zijn waar nodig geïnstalleerd en de anonimiteit van buurtwinkels en bedrijven met dichtgestickerde ramen werd doorbroken. Ook is de problematiek met EU-migranten onderzocht. Het gaat daarbij zowel om het veroorzaken van overlast door als om de kwetsbaarheid voor uitbuitpraktijken van EU-migranten. Deze opgave is niet uniek voor Carnisse en daarom is een integrale aanpak ontwikkeld.



# Kansen voor Rotterdammers.

2020 leek een goed jaar te worden voor de economie en werkgelegenheid. In de eerste maanden van 2020 zette de daling van het aantal mensen in de bijstand zich voort. Half maart stond de teller op 33.499. De komst van corona maakte alles anders. Het originele collegetarget (30.000) bleek niet realistisch meer. De grootste slachtoffers van de coronacrisis bleken de flexwerkers, zzp'ers, en jongeren en schoolverlaters.

We richtten ons daarom op het bieden van **inkomenszekerheid** in de vorm van de Tozo 'Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers', de versnelde afhandeling van uitkeringsaanvragen en het afschaffen van de zoekperiode van werk voor jongeren. Het platform Rijnmond Werkt Door is opgezet om werkzoekenden te helpen aan een baan in groeisectoren. Meer dan 100 werkzoekenden vonden zo een baan. Ons college

houdt de ambitie vast om het na de coronasituatie beter te doen dan het landelijke gemiddelde waar het gaat om het aantal mensen met een uitkering. Ook wil Rotterdam koploper blijven in de **mensgerichte aanpak**: de mens achter de werkzoekende blijft centraal staan. Inmiddels ligt de afhandeltijd van een uitkeringsaanvraag lager dan in de periode voor corona. In september was de aftrap van het **Rotterdams Scholingsfonds**: werkzoekenden

## Mensgericht.

Rotterdam wil koploper blijven in **mensgerichte** aanpak.



en kwetsbare werkenden kunnen zich laten om-, her- en bijscholen voor het werk in groeisectoren. Er is een haalbaarheidsonderzoek naar (wijk)basisbanen uitgevoerd en een kleinschalig experiment voorbereid dat in januari 2021 is gestart. Dit experiment biedt Rotterdammers de kans op een baan als werken bij een werkgever nu geen optie meer is.

De ambitie van het **Leerwerkakkoord (LWA)** – het opheffen van de mismatch op de arbeidsmarkt en het creëren van een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt - is in coronatijd belangrijker dan ooit. Per deel-LWA bekeken de partners - werkgevers, onderwijsbesturen en de lokale overheid - de impact van corona en welke acties en maatregelen in 2020 prioriteit hadden. Hierop zijn de plannen aangepast. Zo was er in 2020

sprake van een grotere inzet op de pijler **Van Werk Naar Werk**, ook om instroom in de uitkering te voorkomen, en meer inzet op om-, her- en bijscholing. Daarnaast is het opleidingsaanbod gedigitaliseerd om dit aanbod voor alle doelgroepen toegankelijk te maken. Vanwege corona is er vertraging opgetreden in de totstandkoming van het deel-LWA Transport, Logistiek, Personenvervoer en Binnenvaart.

Rotterdam is een stad van **'superdiversiteit'**, wordt wel gezegd. Hoe we samenleven met elkaar, maakt de stad. In 2020 maakte Rotterdam als koploper werk van **Black Lives Matter**, met het intensiveringsplan **Rotterdam Tegen Racisme**. Dit plan kwam tot stand na uitvoerige gesprekken met de stad. We hebben diepgravend onderzoek laten doen naar het Rotterdamse aandeel

in het koloniale verleden en de slavernij. We doorlopen een zorgvuldig proces om hieraan goed gevolg te geven. De inspanningen komen bovenop het oorspronkelijke actieprogramma **Relax. Dit is Rotterdam**. We hebben de krachten gebundeld met de andere steden in de G4, waarbij we het Rijk hebben opgeroepen om landelijke wetgeving in te voeren (waaronder een Meldcode Discriminatie), meer financiële middelen voor antidiscriminatievoorzieningen en voor preventie via campagnes en dialogen.





# Werken aan gezondheid en zorg

Of je nu een jongere of oudere Rotterdammer bent: gezondheid is kwetsbaar. In 2020 vormde corona een bedreiging voor de lichamelijke gesteldheid, maar het stelde Rotterdammers ook mentaal op de proef. De zorg is zoveel als mogelijk gecontinueerd en waar het niet anders kon, is deze op alternatieve wijze georganiseerd. De gemeente Rotterdam, het welzijnswerk, Trevvel en andere partners sloegen de handen ineen voor kwetsbare Rotterdammers. Gezamenlijk pakten zij via de **Sociale hulpdienst corona** hulpvragen van deze Rotterdammers op. Denk aan het ophalen van medicijnen bij de apotheek, het doen van boodschappen of gewoon even telefonisch contact als iemand zich eenzaam voelt. De hulp werd geboden aan ouderen, maar ook andere

risicogroepen die door het coronavirus hun huis niet uit konden of durfden.

Ouderen willen graag oud worden in hun eigen wijk. Daarom zijn in 2020 nieuwe mengvormen van zelfstandig wonen en het verpleeghuis ontwikkeld, waaronder vier ouderenhubs. Ook was er de gunning voor zes Thuis-Plus-Flats. In vier ouderencomplexen krijgen ouderen hulp om activiteiten te organiseren in hun eigen wooncomplex. Naast een forse investering in jongerenwerk voor 2020 en daaropvolgende jaren, is er aan meer dan **50** professionele partijen subsidie verstrekt: in totaal voor 10 miljoen euro voor preventieve ondersteuning en

interventies. Het gaat daarbij om emotionele ontwikkeling, middelengebruik en opvoedondersteuning. Daarnaast is de ontwikkeling van de SPAN-teams enthousiast ontvangen en positief geëvalueerd. SPAN staat voor Specialistisch Ambulant Netwerk, een nieuwe vorm van hulp die uithuisplaatsingen van jongeren voorkomt. Tijdens de coronaperiode is het taalaanbieders snel gelukt om **online-taallessen** te starten, zodat alsnog veel laaggeletterde Rotterdammers werden bereikt. Waar mogelijk zijn fysieke lessen verzorgd. Mede door de fysieke beperkingen kon de werving van de deelnemers niet goed op gang komen. Dat leidde tot een lagere instroom in de eerste helft van 2020. In december 2020 nam de instroom toe.

Afgelopen jaar konden we meer dak- en thuislozen helpen door versnelde verbouwing van reguliere nachtopvang van slaapzalen naar slaapkamers. **135** daklozen zijn op alternatieve locaties ondergebracht om te kunnen voldoen aan de anderhalvemeterafstandsregel. Daarnaast waren er eind 2020 in totaal 50 deelnemers van **Housing First** bemiddeld naar 50 sociale huurwoningen. Ook de komende jaren gaan de vier grote woningcorporaties samen jaarlijks 50 woningen voor Housing First beschikbaar stellen aan dakloze Rotterdammers. Er is gestart met meer dan honderd dak- en thuislozen uit de nachtopvang door te laten stromen naar een tussenvoorziening of eigen woning. Daarnaast zijn in 2020 wederom deelnemers ingestroomd in **Project 010**: zij krijgen direct toegang tot een eigen woning, een budget voor bijvoorbeeld schoolgeld en worden intensief begeleid door een 'warm netwerk'. Dit warme netwerk bestaat uit een begeleider van één van onze zorgorganisaties, een mentor van de stichting **Rotterdamse Douwers** en een straatadvocaat.

### Inzet van GGD en GHOR

De komst van het coronavirus en de start van de landelijke intelligente lockdown, waartoe het kabinet in maart 2020 besloot, betekende een opschaling van de activiteiten van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Rotterdam-Rijnmond (GHOR). Na versoepelingen in de zomer kregen we te maken met de tweede golf in september. De activiteiten werden wederom opgeschaald. Het gaat dan onder meer om:

- Outbreak management: advies aan instellingen/organisaties en bij bijzondere gebeurtenissen.
- Groei in aantal testen en bron- en contactonderzoeken.
- Monitoring zorgcontinuïteit.



De GGD in de regio Rotterdam-Rijnmond werkt vanaf 1 juli met een **programmaorganisatie Corona**. Hierdoor kunnen de reguliere GGD-activiteiten, waaronder wettelijke taken, weer worden opgepakt.

De programmaorganisatie Corona zet zich tot en met vaccinatie in voor bestrijding van Corona in de regio Rotterdam-Rijnmond. De organisatie richt zich op de bestrijding van het virus door het beschermen van kwetsbare doelgroepen en het bewaken van de zorgcontinuïteit. Sinds 2020 zijn er negen testlocaties en twee XL-locaties operationeel. Ook is het risicogericht grootschalig testen voorbereid. Hierbij biedt de coronaorganisatie mensen de mogelijkheid om zich laagdrempelig te testen (dicht bij huis), bijvoorbeeld bij mobiele testlocaties. Het grootschalig vaccineren in de

regio – begin 2021 - is voorbereid.

Ook is de noodzaak om gezond te leven en met regelmaat te sporten en bewegen met de coronapandemie nog duidelijker dan voorheen. Dit heeft ertoe geleid dat het regionale en nationale krachtenveld rondom publieke gezondheid is veranderd. Net als ook de rol van de GGD. Ook regionaal wordt gekeken naar taken en positionering van de GGD Rotterdam-Rijnmond. Hierbij staan bescherming van de publieke gezondheid, de geleerde lessen van de coronapandemie en de digitalisering centraal. Onze GGD gaat zich in de toekomst nog meer op gezondheidsbevordering van de inwoners in de regio richten. Dit door in te zetten op preventie en het stimuleren van een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving. De GGD Rotterdam-Rijnmond wordt daarnaast onderdeel van de wijkpreventieketen.

### Kansrijk, gezond en veilig opgroeien voor de jeugd

Goed onderwijs biedt kansen! Het stelt kinderen, jongeren en jongvolwassenen in staat hun talenten te ontdekken en te benutten, een plaats te vinden in de samenleving en werk te vinden dat bij hen past. Een goede docent maakt het verschil. De werving van zij-instromers bleek succesvol. In het schooljaar 2019-2020 waren 180 zij-instromers werkzaam in het Rotterdamse onderwijs. Het onderwijs moest tijdens de lockdown snel overgaan op digitaal onderwijs. Niet alle leerlingen beschikten echter over de nodige middelen. We reikten daarom **4.000** laptops uit en zorgden voor **400** wifihotspots, mede dankzij giften en hulp van derden. Studenten van de IT-campus richtten een steunpunt in waar mensen terecht kunnen met vragen. Tijdens de coronasluiting van de scholen en de kinderopvang is met de betrokken organisaties noodopvang geregeld voor kinderen met

ouders in cruciale beroepen en voor kwetsbare kinderen. Ook 24-uursopvang was daar mogelijk.

Het **Gezamenlijk Regieteam Corona Kinderopvang, Peuteropvang & Onderwijs** inventariseerde welke kinderen binnen de gemeente in een kwetsbare positie verkeerden. Wanneer scholen deze kwetsbare kinderen niet konden bereiken, hebben leerplichtambtenaren het nodige contact gelegd. Dit aanbod is opgezet omdat kinderen in 2020 beperkt naar school konden. Bovendien waren activiteiten in wijken en bij verenigingen noodgedwongen opgeschort. Kinderen en jongeren kregen met de Zomercampus een inspirerende en leerzame invulling van de zomervakantie, en een vliegende start voor het nieuwe schooljaar. Het programma-aanbod was divers, met een combinatie van educatie, sport, cultuur en sociale vaardigheden. Ruim **4.500 leerlingen** deden mee, afkomstig uit de groepen 3 tot en met 7 van het basisonderwijs en leerlingen van de voor-examenklassen van het voortgezet onderwijs. Niet voor alle Rotterdammers is thuis een fijne plek, dat blijkt des te meer wanneer er door de coronasituatie extra spanningen zijn. Het aantal meldingen van huiselijk geweld nam gedurende de coronacrisis toe. De mogelijkheden om laagdrempelig hulp te zoeken zijn daarom uitgebreid. **VeiligThuis** is tijdens de intelligente lockdown een chatfunctie gestart. Gemiddeld wordt deze functie 130 keer per maand gebruikt. Daarnaast heeft de gemeente SIM-kaarten gegeven aan kwetsbare vrouwen, zodat zij telefonisch om hulp kunnen vragen. Het aantal plekken in de crisisopvang is verdubbeld, met daar bovenop nog 10 flexibele plekken, mocht de opvang toch vol zijn.

### Weg met armoede en schulden

Centraal in de aanpak van armoede en schulden staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede. De

focus ligt hierbij op kinderen en jongeren. In Rotterdam groeien te veel kinderen in armoede op, zij kunnen zich daardoor vaak onvoldoende ontwikkelen. Het aantal kinderen dat in Rotterdam in armoede leeft daalde de afgelopen periode van een op vier naar een op vijf. Onze inzet blijft erop gericht om de armoede structureel aan te pakken. Ieder kind in armoede is er één te veel. Armoede is meer dan het hebben van weinig geld. Het heeft ook een negatief effect op de gezondheid, wonen en kansen in het onderwijs. Onder het mom 'Laat deze gezondheids-crisis geen armoedecrisis worden' hebben we in 2020 de Corona-aanpak armoede en Schulden 'We zijn er voor je' opgetuigd. Behalve de acun in de afgelopen periode het uitvalpercentage terug te dringen van **70%** naar **34%**. Verder kwam er snellere schuldhulp via het Jongerenloket en het opzetten van het Jongeren Overbruggingsbudget om schulden te voorkomen. We stelden een noodfondsvoorziening welzijn beschikbaar om ervoor te zorgen dat mensen geld hadden voor hun eerste levensbehoeften: eten, medicijnen en persoonlijke hygiëne. Ook verspreiden we de 'Geldkrant' bij **210.000 huishoudens**.

De schuldenaanpak '**We zijn er voor je**' is aanvullend op '**Uit de Knoop**' en '**Reset Rotterdam**'. De aanpak is ingezet op het bereiken en (financieel) ondersteunen van nieuwe doelgroepen (flexwerkers, jongeren en ZZP'ers). We zetten extra in op het bereiken van kwetsbare gezinnen, onder andere door een in 2020 gestarte samenwerking met het Jeugdeducatiefonds. Het Jeugdeducatiefonds (JEF) wordt ingezet voor de versterking van de rol van scholen als vindplaats voor armoede en schulden. In het najaar van 2020 is ook de schuldhulpcampagne '**Kom jij eruit?**' gestart, met als doel om het taboe te doorbreken en Rotterdammers op te roepen eerder hulp te zoeken als ze financiële problemen ervaren door

## Laat deze **gezondheids-crisis** geen **armoedecrisis** worden

bijvoorbeeld corona. Ook zijn er gratis mondkapjes beschikbaar gesteld aan Rotterdammers met een laag inkomen (25.000 via de Voedselbank Rotterdam en 80.000 via de Rotterdampolis) en we konden meer dan 2.000 winterpakketten voor kinderen afleveren in samenwerking met Stichting Jarige Job.

### Informele Zorg en Ondersteuning

Op basis van behoeften vanuit de stad (partijen voor Informele Zorg en Ondersteuning, vrijwilligers, mantelzorgers, welzijn, lbo's, etc.) is een nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur ingericht en ingekocht. Hiermee ondersteunen we de Informele zorgverleners zoals burenhulp en mantelzorg en ondersteunende organisaties ook stedelijk. Zodoende zijn we het stedelijk mantelzorgsteunpunt Mantelfoon gestart. Mantelfoon is 24/7 en 365 dagen per jaar bereikbaar en biedt een luisterend oor, informatie en advies. Ook is **het online platform Zorgzaam010** gelanceerd voor het matchen van vrijwilligers(organisaties), advies op maat en cursussen en workshops.



# Fijn wonen in een wereldstad.

Gezien de grote behoefte aan woningen in de stad en de werkgelegenheid die de bouw met zich meebrengt is de start van de bouw van 3.103 woningen in 2020 een welkom resultaat. Van de **18.000** nieuwe woningen die wij voor de collegeperiode 2018 – 2022 ambieerden, waren er eind 2020 **10.383** gebouwd. Meer dan **50** procent van deze woningen zit in het sociale en middensegment.

Met het **Doorbouwmanifest** maakten we met marktpartijen en woningcorporaties afspraken om ervoor te zorgen dat de bouw in Rotterdam doorgaat tijdens de coronasituatie. Versneld meer betaalbare woningen bou-

wen betekent ook een impuls voor de economie. Mede dankzij omvangrijke financiële bedragen van het rijk kunnen we de **ontwikkeling van Feyenoord City en de noordrand van het Zuiderpark versnellen**. De omslag naar digitaal werken is vlot gemaakt, zodat ondanks de coronapandemie de bouw kon doorgaan. Daarnaast is met het vergroten van de planvoorraad en het historisch hoge aantal afgiften voor bouwvergunningen een belangrijke slag geslagen. Voor Feyenoord City is het bestemmingsplan vastgesteld en daarmee de planologische basis gelegd voor deze omvangrijke gebiedsontwikkeling inclusief de bouw van een nieuw stadion.

In 2020 is het besluit genomen zeven stadsprojecten uit te voeren die de komende jaren de stad extra groen brengen: de 'groene stadslongen'. De projecten voorzien in aantrekkelijke openbare plekken waar bewoners en bezoekers elkaar kunnen ontmoeten, en waar ze kunnen bewegen en recreëren. Daarnaast zorgen de projecten voor werkgelegenheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers.

Goed wonen betekent ook goed huren. Onder de noemer '**Goed huren en verhuren**' beschermen we particuliere huurders tegen wanpraktijken door een verhuurders-

## Veilig en comfortabel.

Corona onderstreepte het belang om je veilig en comfortabel door de stad te kunnen bewegen.

vergunning in te stellen en door een aanpak van de 'verkamering': het verhuren van losse kamers in appartementen. Bij de aanpak hoort een voorlichtingscampagne voor huurders en handhaving van de regels.

Van de **20 hectare groen** die wij ons voorgenomen hebben in deze collegeperiode te realiseren staat de teller inmiddels op **12,8**. Dit bereikten we bijvoorbeeld door de aanleg van groene daken en geveltuinen. Er werden voor de aanleg van bijna **1000** geveltuinen **48.000** tegels gewipt, hiermee won Rotterdam het NK tegelwippen. Met het Rotterdams WeerWoord versnellen we klimaatadaptatie. Zo is er in 2020 een waterberging aangelegd bij Blijdorp. In het Heliportcomplex kwam **in samenspraak met bewoners** een waterbergende speeltuin tot stand. Rotterdammers konden in 2020 gebruikmaken van de subsidieregeling klimaatadaptatie.

### Bereikbaar en fietsvriendelijk

Rotterdam gaat voor schone mobiliteit en investeert in fietsen en in openbaar en elektrisch vervoer. Vlak nadat de gemeenteraad in februari 2020 de **Rotterdamse Mobiliteitsaanpak** had vastgesteld, zette corona het mobiliteitsgebruik van Rotterdammers op zijn kop: minder forensen in de spits, vaker een blokje om in eigen buurt. Corona onderstreepte het belang van het zich veilig en comfortabel door de stad kunnen bewegen. We namen daarom maatregelen om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven met nieuwe of aangepaste oversteekplaatsen, fietspaden en snelheidsbeperkingen voor auto's. Sommige van deze maatregelen zijn permanent, zoals de aanpak van zeven blackspots waar vaak ongelukken gebeuren, andere tijdelijk om te leren wat het beste werkt. 2020 was ook het jaar waarin de fiets- en de voetgangerstunnel van de Maastunnel compleet werden gerenoveerd. Daarmee zijn de herstelwerkzaamheden aan de Maastunnel volledig afgerond.

### Sport en cultuur

Alle sportvoorzieningen, zowel binnen als buiten, moesten een deel van het jaar noodgedwongen de deuren sluiten. Dat gold ook voor de sportkantines. Dit leidde tot forse financiële tekorten voor sportaccommodaties en verenigingen. De gemeente heeft vanuit de regeling **Noodsteun Corona Sport & Cultuur** 4,5 miljoen euro ingezet om de basis aan sportvoorzieningen overeind te houden. Daarnaast is met het bedrag van 260.000 euro via Rotterdam Sportsupport het **Steunfonds Vitale Verenigingen** opgezet. Afgelopen jaar is het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport vastgesteld. Met dit meerjarig renovatie- en vervangingsplan zorgen we ervoor dat de gemeentelijke sportaccommodaties - zwembaden, sporthallen en veldsportcomplexen - voldoen aan de



huidige gebruikerseisen. Er is gestart met de voorbereidingen voor de renovatie of vervanging van zwembad Overschie, Huis op Zuid, sporthal Stadionpark, sporthal Schuttersveld, Topsporthal/CTO en het veldsportcomplex Nieuw Terbregge.

In 2020 is vanuit de regeling **Noodsteun Corona Sport & Cultuur** 8,1 miljoen euro ingezet voor de instandhouding van de culturele sector. Eind november 2020 is het cultuurplan 2021-2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Als enige stad in Nederland draagt Rotterdam bij aan **Fair Pay**: extra middelen gaan naar, vaak kleine, instellingen om ervoor te zorgen dat mensen die in de sector werken rechtvaardig beloond worden. 94 culturele organisaties zijn in het Cultuurplan opgenomen en ontvangen in de periode 2021 – 2024 jaarlijks subsidie. Ook is gestart met de Impulsregeling Cultuur, die voorziet in tweejarige subsidies voor jonge organisaties met een ontwikkelvraag.

# Klimaatakkoord en energietransitie.



De Rotterdamse klimaataanpak begint zijn vruchten af te werpen. Het is ons gelukt om de jaarlijkse stijging van CO<sub>2</sub> om te buigen naar een jaarlijks dalende trend. In de komende jaren moet die trend zich voortzetten naar een halvering van de CO<sub>2</sub>-uitstoot in 2030. Na het afsluiten van het **Rotterdamse Klimaatakkoord** in november 2019 is in het afgelopen jaar hard gewerkt door de meer dan **100** deelnemende partijen aan de uitwerking van de afgesproken klimaatdeals en aan het sluiten van nieuwe

klimaatdeals om de CO<sub>2</sub>-uitstoot verder terug te dringen. Er blijft ook de komende jaren nog een grote gezamenlijke inzet nodig om de doelstellingen voor 2030 te kunnen realiseren.

In september 2019 zijn we als gemeente gestart met het eerste **uitvoeringsplan energietransitie**. Hiermee geven we een belangrijke impuls aan de versnelling van deze omvangrijke transitie. De CO<sub>2</sub>-reductie is de be-

langrijkste doelstellingen van het uitvoeringsprogramma energietransitie, naast verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen. We hebben aan die doelstellingen dit jaar expliciet het benutten van **kansen voor extra bedrijvigheid en werkgelegenheid** aan toegevoegd. In juli 2020 hebben we het plan geactualiseerd met 15 nieuwe projecten zoals het aanleggen van laadinfrastructuur in de stad, het programma van Zoon naar Mooi, diverse verduurzamings-

## De Rotterdamse klimaataanpak begint zijn vruchten af te werpen.

projecten in de haven en verschillende vouchersregelingen voor verduurzaming door ondernemers, bewoners en VVE's. Daarnaast is in 2020 het **Energietransitiefonds Rotterdam** opgericht. De **130 miljoen euro** in dit fonds wordt revolverend ingezet om investeringen in de energietransitie en circulaire economie in Rotterdam mogelijk te maken of te **versnellen** en laagdrempelige leningen te verstrekken aan woningeigenaren, VVE's en kleine ondernemers.

In 2020 zijn we erin geslaagd om ons doel te halen dat in geen enkele Rotterdamse straat de Europese normen voor luchtkwaliteit nog worden overschreden. In 2017 was dat nog in 15 straten het geval. We blijven ons inzetten om de **luchtkwaliteit** verder te verbeteren, met als doelstelling om uiterlijk in 2025 te voldoen aan de (strengere) richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

In vijf wijken in de stad is een gebiedsaanpak gestart om te leren wat er nodig is om van het aardgas af te gaan: in Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land, Pendrecht, IJsselmonde (Heindijk/Reyeroord) en Bospolder-Tussendijken. In 2020 hebben gebouw eigenaren in Heindijk als eerste een **aardgasvrij** aanbod ontvangen. Ruim 60% van de particuliere eigenaren maakt hiervan gebruik. Met de deelname van de woningcorporaties zal in 2027 minimaal 84 procent van de wijk aangesloten zijn op stadsverwarming. De evaluatie van de gebiedsaanpak heeft interessante lessen opgeleverd voor de andere gebiedsaanpakken en de zienswijze op de nieuwe Warmtewet. Daarnaast hebben we in 2020 4,9 miljoen euro aan rijkssubsidie binnengehaald voor de gebiedsaanpak Bospolder-Tussendijken. Daarmee kan ook aan de eigenaren in een deel van deze wijk een aardgasvrij aanbod worden gedaan.





# Werken aan een nieuwe economie.

Afgelopen jaar stond in het teken van de doorontwikkeling en vooral uitvoering van het herstart- en herstelprogramma **'Rotterdam. Sterker Door.'**, om Rotterdam uit de crisis te helpen. Zo konden we het MKB via digitaliseringvouchers helpen met het vergroten van hun markt bereik en omzet door de onderneming online 'open' te houden.

Er zijn in 2020 85 vouchers verleend. Met de 'InnoVouchers' ondersteunden we 62 innovatieve projecten,

denk aan (product)ontwikkelingen zoals een medisch gecertificeerde milieuvriendelijke wegwerphandschoen en voedsel-marketing rond de introductie van bio-based voedselproducten. De InnoVoucher wordt ook ingezet door een energie coöperatie die experimenteert met 2 wijken in Rotterdam om onderling energie te delen. Vanuit Rotterdam. Sterker Door. is ook **coronaloKet010** opgezet. De coronamaatregelen leidden bij ondernemers tot onzekerheid en vragen. De medewerkers van het

coronaloKet010 kunnen deze vragen snel beantwoorden. Een andere vernieuwing is de gratis app Spot Rotterdam. Het is een druktemeter waarop Rotterdammers op hun smartphone kunnen zien hoe rustig of juist druk het is op openbare plekken in de stad. Het helpt om drukke plekken te vermijden zolang dat tijdens de coronabeperkingen nog verstandig is. Samen met externe partners is de **herstel- en vernieuwingsagenda** opgesteld. Deze agenda bevat een pakket



## Veerkrachtig.

Om ook in de toekomst **veerkrachtig** te zijn werken we aan een **duurzame, digitale** en **circulaire** economie.

aan maatregelen om de langetermijneffecten van corona voor de Rotterdamse economie tot een minimum te beperken. Belangrijk onderdeel van de agenda is de inzet op economische vernieuwing. We richten ons op het versnellen van de economische transitie: **digitaal, circulair, energietransitie en inclusief**. Concreter: slimme samenwerkingen en investeringen op bijvoorbeeld het gebied van de Digidial, de revival van de maakindustrie, de energietransitie in de haven en het aantrekken van talenten voor de stad. Om ook in de toekomst veerkrachtig te zijn werken we aan een duurzame, digitale en circulaire economie. In 2018 zijn we gestart met de uitvoering van **Rotterdam Next Economy**: het Rotterdamse uitvoeringsprogramma van de Roadmap Next Economy van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. In 2020 zijn afspraken gemaakt met KPN, T-Mobile/Primeinvest en Delta Fiber voor de aanleg van glasvezel in de stad. Alle woonwijken in Rotterdam worden komende jaren voorzien van glas-

vezel. In totaal betreft dit **285.000 woningen**, winkels en bedrijfseenheden buiten de bedrijventerreinen. KPN is gelijk begonnen in het Centrum en in Delfshaven. De gemeente werkt actief samen met deze partijen om de aanleg zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Ten bate van een goede uitrol van het 5G netwerk hebben we als eerste gemeente in Nederland een antennebeleid vastgesteld dat hier rekening mee houdt. Zo zijn we optimaal voorbereid op de uitrol van het 5G netwerk vanaf 2022, zodat dit ten gunste komt aan de bewoners en bedrijven in de stad.

### Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) was eind 2020 halverwege de looptijd van 20 jaar (2012-2031). De geleverde inspanningen en investeringen hebben tot zichtbare vooruitgang geleid. Bij het uitbreken van corona bleek echter dat deze vooruitgang nog broos is. Op alle fronten doen Rotterdammers op Zuid een stap terug. Mensen in laagbetaalde en flexibele banen raken sneller hun baan kwijt en kinderen op school vinden niet altijd de goede aansluiting op het thuisonderwijs. Ondertussen is de woningmarkt ook op Zuid krap, waardoor de huizenprijzen stijgen. Voor alle drie de pijlers – wonen, werk en onderwijs – zijn de partners in het programma **wendbaar** gebleken om de ergste klappen op te vangen.





# Organisatie en dienstverlening.

Het jaar 2020 heeft laten zien hoe belangrijk het is om als gemeente wendbaar te zijn. De organisatie paste de gemeentelijke dienstverlening aan op de ontwikkelingen in de coronasituatie. Zo leverde de **GGD** een enorme extra inzet, en schakelde de organisatie bij om toezicht te houden op de coronamaatregelen en het ophalen van extra huisafval. Ook ving de organisatie de sterk groeiende aanvragen op voor bijstandsuitkeringen en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Weliswaar stelde het Rijk economische steunmaatregelen als de Tozo in, de gemeente Rotterdam gaf haar eigen

dienstverlening vorm: effectief en met maatwerk voor alle Rotterdammers.

In 2019 is het **Programma Dienstverlening 2019-2022** #Goed geregeld Rotterdam gestart. Vanwege corona en de lockdown hadden Rotterdammers in 2020 nog meer dan voorheen behoefte aan digitaal contact: deze vorm van dienstverlening werd verbeterd en gewaardeerd. Inwoners en ondernemers kunnen steeds meer **24/7 digitaal zaken** regelen met de gemeente en de voortgang volgen. Ruim **50 producten** en diensten zijn in

2020 gedigitaliseerd (of verbeterd). Daarnaast kunnen Rotterdammers videobellen met de gemeente om zo de voorbereiding voor hun huwelijk te regelen of een geboorte aan te geven.

## Rotterdammers maken de stad

De coronacrisis raakte ons waar onze kracht zit; onze aanwezigheid in de wijken. Gelukkig zagen we ook de veerkracht van Rotterdammers die zelf initiatieven ontplooiden zoals boodschappendiensten voor buurtgenoten en activiteiten om eenzaamheid tegen te



gaan. Rotterdammers helpen elkaar en zijn inventief: bedrijfskoks die vanwege de coronacrisis thuiszitten koken 200 maaltijden per dag voor minderbedeelde Rotterdammers. Een hoopgevend beeld van **solidariteit** in de stad. Met de coronabus waren we aanwezig in de meest getroffen wijken. De aanwezigheid van hulpverleners en anderen om een praatje mee te maken werd erg gewaardeerd. Ondanks dat het een moeilijk jaar was voor de gebiedsorganisatie, maar ook voor alle gebiedscommissies en wijkraden. Toch kijken we terug op een aantal successen. Met de digitalisering vonden we meer mogelijkheden voor bewoners om mee te denken en doen in hun wijk via o.m. **Tour de Wijk**. In no time werd het mogelijk om digitaal te vergaderen als bestuurscommissie, en kon je dit als bewoner vanaf de bank volgen. Sommige wijk- en gebiedsvergaderingen trokken zo meer dan **120 deelnemers**. Met het onlineplatform **Ster-**

**ker Door Ideeën** haalden we concrete suggesties op om de leefbaarheid en aantrekkingskracht van kleine kernen als Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis te vergroten. Met succes: er kwamen tientallen plannen binnen en er werden meer dan 5000 stemmen uitgebracht. Het experiment **WijkBV** kreeg vorm door bewoners via 'wildcards' op een heel directe manier te betrekken bij hun wijk. Een wildcard geeft een buurt 'het recht' op gemeentelijke inzet. Citylab beleefde in 2020 met **47 gehonoreerde aanvragen** opnieuw een succesjaar.

### Rotterdamse veerkracht

In 2020 zijn we als stad flink op de proef gesteld. Vol **waardering** kijken we naar inwoners, leraren, zorgverleners, ondernemers - groot en klein - die er elke dag het beste van proberen te maken. Op de energie van Rotterdamse veerkracht pakken we door, zo goed en zo kwaad als het gaat. Onze ambities blijven groot, de middelen helaas beperkt. Dat vraagt zeker in deze moeilijke coronatijd om het maken van inhoudelijke keuzes, het zorgvuldig omgaan met ons huishoudboekje en het zoeken naar creatieve manieren van financiering en samenwerking.

Een positief financieel rekeningresultaat is daarbij een mooi gegeven, maar tegelijk beseffen we dat Rotterdam voor enorme opgaven staat. Dit vraagt om visie en vergt scherpe financiële keuzes. Dat kunnen we in Rotterdam, want Rotterdam is een stad van **veerkracht**. Samen pakken we door om de ambities voor de stad waar te maken, voor en **met alle Rotterdammers**.

## Doorpakken.

Samen pakken we door om de **ambities** voor de stad waar te maken.



# Sterker Door: voor en met álle Rotterdammers.

In 2020 zijn we als stad flink op de proef gesteld. Een positief financieel rekeningresultaat is daarbij een mooi gegeven, maar tegelijk beseffen we dat Rotterdam voor enorme opgaven staat. We hebben samen geknokt om onze stad draaiende te houden. Helaas zien we dat het pad van de coronacrisis langer is dan we eerst dachten. De impact van corona op Rotterdam en de Rotterdammers is ongemeen groot. Dit betekent dat we sommige ambities moeten bijstellen en dat we moeten herprioriteren. Zodat de stad ziet er merkt dat de overheid er voor hen is, op de plaatsen en momenten waar dat nu het meest nodig is.

Dit vergt scherpe keuzes: in 2021/2022 staat herstart centraal. Niet alleen om de eigen ambities voor de stad waar te maken, vooral om er te zijn voor álle Rotterdammers. En mét alle Rotterdammers. Met alle inwoners, leraren, zorgverleners, ondernemers - groot en klein - die er elke dag het beste van proberen te maken. Waar we vol waardering naar kijken. De Rotterdamse veerkracht die we afgelopen jaar hebben gezien geeft vertrouwen in de toekomst. Een veerkrachtige stad bouw je door te investeren in mensen, slimme samenwerkingen en innovaties. Zo werken we aan een nieuwe economie en energietransitie, bouwen we aan een stad waar het fijn wonen is en waar we allemaal gelijke kansen krijgen.